

EFSA NELERLE MÜCADELE MORAL MI BOZUYOR?

Aydınlık Gazetesi, 13 Nisan 2020

Yıldırım Koç

Bazı arkadaşlarımla bir türlü anlaşamadığım bir konu, efsanelerle mücadelenin gerekli ve iyi olup olmadığı. Ben, gerçekdışı iddialarla efsane yaratmanın ve böylece (tabirimi mazur görün) "gaz vermenin" yanlış olduğunu düşünüyorum. Kanımca, yanlış bilgilenmeye ve hatta gerçekdışı bilgilere dayalı propaganda, eninde sonunda kendi ayağınza kurşun sıkmaya benzer. Geçici bazı kazanımlar sağlıyor gözükse bile, orta ve uzun vadede güvenilirliğinizi ortadan kaldırır. Hele günümüzde bilgiye erişim olanaklarının gelişkinlik düzeyi dikkate alınır, sosyal medyadaki yaygın yanlış bilgilendirmeye karşın, gerçeklere kolaylıkla ulaşılabilir.

Bu anlayışıma karşılık bazı arkadaşlarımsa, bazı kahramanlık öykülerinin ve efsanelerin insanlara moral verdiğini savunuyor. Bir türlü anlaşamıyoruz.

Geçtiğimiz yıllarda iki efsaneyi gündeme getirmiş ve bunların çok yaygın kabul görmesine karşın doğru olmadığını belgeleriyle anlatmaya çalışmışım. Şimdi gündemimde son yıllarda giderek yaygınlaşan bir efsane var.

ŞEYH BEDREDDİN ORTAK MÜLKİYETÇİ DEĞİLDİ

Şeyh Bedreddin, Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal'in adı geçtiğinde, birçok insan hemen Nazım Hikmet'in **Simavna Kadısı Oğlu Şeyh Bedreddin Destanı**'ndaki mısraları hatırlar. Nazım Hikmet 1936 yılında ilk basımı yapılan bu destanla Şeyh Bedreddin'i Cumhuriyet dönemi aydınlarına tanıttı. Şeyh Bedreddin, Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal'i, binlerce yoldaşlarıyla birlikte, sınıfsız ve sömürsüz bir dünya için canlarını vermiş kişiler olarak tanıdık.

Osmanlı tarihçilerinin en önemlilerinden olan Prof.Dr.Mustafa Akdağ, 1959 yılında yayımlanan **Türkiye'nin İktisadî ve İctimaî Tarihi (1243-1453)** kitabında Şeyh Bedreddin'in hareketini orta Anadolu'daki ortaklaşmacı Babâlik gibi hareketlerden farklı değerlendirmektedir. Ortak mülkiyetçiliğin savunulmadığı görüşündedir.

İsmet Zeki Eyüboğlu, **Şeyh Bedreddin ve Vâridât** kitabında ise, Bedreddin'in ortaklaşmayı savunan köklü bir devrimden yana olduğu görüşüne karşı çıkmaktadır

Abdülbaki Gölpinarlı, 1966 yılında yayımlanan **Simavna Kadısıoğlu Şeyh Bedreddin** kitabında Bedreddin'in iştirakçiliği/ortaklaşmacılığı savunduğu görüşünün yanlış olduğunu anlatmaktadır.

Prof.Dr.Ahmet Yaşar Ocak, ikinci baskısı 1999 yılında yapılan **Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler, Yahut Dairenin Dışına Çıkanlar (15.-17. Yüzyıllar)** kitabında Şeyh Bedreddin'in ortaklaşmacı bir düzen yanlısı olduğuna ilişkin hiçbir kanıt bulunmadığını belirttikten sonra, Bedreddin ile halifeleri Börklüce Mustafa ve Torlak Kemal arasında da görüş farkı bulunduğu saptamasını yapmaktadır. A.Y.Ocak, Şeyh Bedreddin'in örgütlediği ayaklanmanın farklı toplumsal taleplerinin olduğunu ileri sürmektedir

Demokratik Alman Cumhuriyeti'nde yaşayan Prof.Dr.Ernst Werner'in 1964 ve 1974 yıllarında yayımlanmış iki makalesiyle, Yıldırım Dağyeli'nin kendisiyle 1978 yılında yaptığı ve aynı yıl **Bora Dergisi**'nde yapılan görüşmeyi içeren **Şeyh Bedreddin ve Börklüce Mustafa** kitabı önemli değerlendirmeler içermektedir. E.Werner, Bedreddin'in ortak mülkiyetçi bir yaklaşımının bulunmamasına karşın, çok daha gerçekçi ve önemli amaçlar peşinde mücadele ettiği görüşündedir. Ernst Werner, ilk baskısı 1966 yılında yapılan **Büyük Bir Devletin Doğuşu: Osmanlılar (1300-1481)** isimli kitabında da Şeyh Bedreddin'e ilişkin benzer önemli değerlendirmeler yapmaktadır.

Özetle, Şeyh Bedreddin çok önemlidir; ancak, genellikle sanıldığı gibi aksine, ortak mülkiyetçi değildir. Yaygın bir biçimde dolaşan efsane, gerçeklerin çarpıtılmasıdır; doğru değildir.

1 MAYIS'IN ŞİKAGO OLAYLARINDA HIÇBİR İLİŞKİSİ YOKTUR

Hâlâ yaygın olarak dile getirilen diğer bir efsane de 1 Mayıs'ın ortaya çıkışına ilişkindir. Her yıl 1 Mayıs öncesi ve sonrasında bu efsane tekrarlanıyor. 1 Mayıs'ın, 1886 yılında Şikago'da yaşanan olaylar ve bu olaylar bahane edilerek asılarak öldürülen sosyalistlerle ilgili olduğunun sanılıyor.

1 Mayıs'ın işçi sınıfının uluslararası birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak belirlenmesinin 1886 yılındaki Şikago olaylarıyla hiçbir ilişkisi yoktur. Zaten bu olaylar 3 ve 4 Mayıs'ta oldu, 1 Mayıs'ta değil. Ayrıca, bu olaylarla bağlantılı kılınarak asılan işçi önderleri de sosyalist değil, anarşistti, anarkosendikalistti.

İkinci Enternasyonal'in 1889 yılında Paris'te yapılan ilk kongresinde, ABD Sosyalist İşçi Partisi delegesi J.F.Busche, işgününün kısaltılması için her yıl gösterilerin düzenlenmesi amacıyla belirli bir günün saptanmasını önerdi. Çeşitli tarihler üzerinde görüşme yapıldı. Busche, Amerikan Emek Federasyonu'nun bu amaçla 1 Mayıs 1890 günü gösteriler düzenleyeceğine işaret etti. Fransız Sendikalar Federasyonu yöneticilerinden Raymont Lavigne bu öneriyi destekledi. Bu öneri üzerine alınan kararın 1886 yılındaki Şikago olaylarıyla hiçbir ilişkisi yoktu.

200 YUNAN KOMÜNİSTİ 1921 YILINDA İZMİR'DE KURŞUNA DİZİLMEDİ

Son birkaç yıldır ortaya yeni bir efsane atıldı. Yunan ordusunun, İngiliz emperyalistlerinin teşviki ve desteğiyle Anadolu'ya saldırmasını protesto eden Yunan Komünist Partisi'nin 200 militanı, 4 Ocak 1921 günü İzmir'de Balçova'da kurşuna dizilmiş.

Kurşuna dizilenlerin sayısını ve öldürülme gününü tam olarak belirtilince, olaya güveni artırılıyorsunuz.

Ancak böyle bir olay yok. Bu olay tümüyle uydurma. Bir sonraki yazımda bu efsanenin ortaya atılışını ve bu konuda güvenilir kaynakların yazdıklarını ele alacağım.